

Богдан Горбаль
Ньюйоркскa Публична Бібліотека/ New York Public Library

Лемківскы ґенералы і высшы офіцеры

Abstrakt

Łemkowscy generałowie i wyżsi oficerowie

Każda wspólnota etniczna szczeni się swoimi wybitnymi postaciami, niezależnie od tego, czy funkcjonują one wewnątrz grupy, czy wykazują jakikolwiek związek ze wspólnotą. Wśród Łemków informacje o takich postaciach przekazywano z pokolenia na pokolenie, a także utrwalano w publikacjach, źródłach drukowanych. W artykule dokonano przeglądu informacji o kilku wyższych oficerach wojskowych, w tym o generałach, o których wspomniano, że byli Łemkami. Badania zawierają główne informacje biograficzne o nich i wykazują, że choć istotnie większość z tych osób była pochodzenia łemkowskiego, to jednak nie wszyscy.

Słowa kluczowe: Łemkowie, łemkowscy oficerowie wojskowi, biografia, mityzowanie przestrzeni

Abstract

Lemko Generals and Senior Officers

Every ethnic group is proud of its accomplished individuals no matter whether they function(ed) within this group or even manifest(ed) any association with it. Among the Lemkos, information about such individuals was passed on from generation to generation and was also recorded in scattered, printed accounts. In the present article I reviewed information about several high-ranking military officers, including generals, who were reported to be of Lemko background. While my research provides basic biographical information about them it also shows that while most of these individuals were indeed of Lemko background, a few were not.

Keywords: Lemkos, Lemko military officers, biography, mythologizing the space

Ведучом темом тогорічного чысла *Річника Руской Бурсы* є простір як єдна з основных культуровых категорій стисло повязаных з етнічном достоменністю. Простір нерозлучні повязаный з часом (хронотоп) єст тіж базом памяти і історичного континуум. Зато спрібую однести ся до інформацій звязаных з памятю о лемківських офіцерах зобранных в печатаных текстах лемківських авторів. Мойом цілю буде тіж привести і зверифікувати інфрмації о тых офіцерах, о котрых думано медже Лемками, же были «з наших», але о їх лемківським походжыню або неє дост даных, або просто не были они Лемками.

Не спосіб тепер ствердити, од як давна Руснакы служыли в войсках. Руснакы бічского староства могли воювати уж на початку XVII ст.¹ (Przyboś 1958, 128). З документу короля Зигмунта III з 27 VII 1620 р. дознаєме ся, што з руских сел Бічского Староства брано рекрута до гайдуків званых тіж руском піхотом, котра служыла як локальна поліція, але мала тіж военны обовязкы (Буґак 1914, 190). В Мушыньській Державі каждый газда і коморник мусіл мати зброю і мусіл брати участ в войсковых цвічынях. Шолтысове служыли в драгонії, котра мала даде з сотку кони. Командувал ньом ротмайстер а до помочы мал штырьох поручників выбераных спосеред шолтысів (Przyboś 2001, 18-24). Отже маме ту бодай найстаршу згадку о піднесіню Руснака поверх рівня простого вояка. Ци декотры змогли выдвигнути ся вышє? Може даякый шолтысій або священничый сын тото осягнул, але тепер о тым не знаме. Знаме о лемківських і з Лемків походячых (але може уж за Лемків ся не маючых) офіцерів аж з XIX ст, серед яких были і генералы. Долов подаю їх короткы біографії.

Людвік Сембратович/ Ludwik Sembratowicz² (24 XII 1837 – 1 V 1892)

О лемківським походжыню Сембратовича згадувал о. Теофіль Качмарчык в дописі писаным 1 мая 1907 р. в Білцареві (Качмарчик 1907, 2). На парох генеалогічных странах (*Geni*; *Багатомовне*), в тым тій посвяченій Сембратовичам (*Sembratovych*) подано, што Людвік был сыном о. Антона Сембратовича (1807-1848) і Анны Вислоцкой, вродил ся в Дошниці (де

¹ В 1604 р. дішло до домашньої войны медже ряшівським каштеляном (котрый был тіж бічським старостом) Міколайом Спитком Лігензом а його братанком Анджеєм Лігензом. Бічскій староста рыхтуючы ся до того вербувал во Львові, Змигороді, Бічу і *na pograniczu węgierskim*.

² Основну його біографію подал Jan Rydel (Rydel 2001, 273-274).

о. Антон был священником) і же мал быти братом кардинала Сильвестра Сембратовича. Метрикальны запискы Дошниці³ еднак не подають народжыня Людвіка в селі⁴. В згаданым горі дописі о. Качмарчык подал список Лемків, што за його словами «добились своею працею и умомъ до высокыхъ становищъ» і додавал, што їх вітцьове і дідове были родовитыма Лемками, хоц сыны і внуки розшмарены были по цілій Галиції (Качмарчик 1907). Сембратовичів приймає ся за лемківску родину, котрой члени фактычні розшмарены были не лем по Галиції. Ян Ридель, покликуючы ся на інформації з Воєнного Архіву в Відні/ Kriegsarchiv Wien (збірка Qualifitaction Listen 3159) подає, што Людвік вродил ся в селі Копичынці/ Коресуїґе (Гусятинського району, Тернопільської області) в родині офіцера і же был римокатоликом. Людвік не был братом кардинала Сильвестра Сембратовича, але його двоюрідным братом (Pogrzeb 1891, 3). Дідом Людвіка был о. Тевдозий Сембратович (1781-1844), парох в Крениці. Нее дост інформацій, жебы усталити хто был вітцьом Людвіка⁵.

Людвік до гімназії ходил во Львові, а Войскову Академію закінчыл в Відні. Служыл при артилерії. Будучы капітаном, брал учас в австрійско-пруській війні в 1866 р., маючы в тым часі лем маргінальне воєнне досвідчыннє⁶. В часі битви під Садовом, коли еден полковник штабу IV корпусу згинул, а другый был ранений, то власні Сембратович перенял їх обовязкы і през три тыжні в липці заряджал штабом. Працюючы пізнійше в Генеральным Штабі в Відні перевюл він на німецькій язык працю російского воєнного історика, генерал-майора Ростіслава Фадєєва (1824-1883): *Черноморскій военный театръ. По поводу Крымской желъзной дороги* (Fadiejew 1871, 104-128, 208-226). В 1873 р. остал майором і был перенесений з 77 Полку Піхоты/ Infanterieregimente до 65 Полку

³ Доступны на страні Archiwum Państwowe w Przemyślu (Archiwum).

⁴ Тоты метрики не подають тіж Сильвестра, о котрым знаме, же вродил ся в Дошниці 3 IX 1836 р. Перезрил єм вшиткы запискы о народжынях за часів о. Антона (1833-1848). Находит ся серед них лем записка о народжыню іншого сына о. Антона, Юліяна, котрый вродил ся 29 X 1836 р. (отже лем нецілы два місцяці по Сильвестрі?).

⁵ Andrzej Wcisło, автор барз детальной страны *Myszkowscy herbu Jastrzębiec* (Wcisło) подає діти о. Тевдозія, але серед його внуків не подає нашого генерала. Згадує він Людвіка осібно і не вяже го з жадном лєнійом Сембратовичів, о котрій пише, звертаючы в тот спосіб увагу на брак потрібных генеалогічных інформацій.

⁶ То з воєнных рапортів Сембратовича дост часто подавал інформації американській історик Geoffrey Wawro (Wawro 1996) в книжці, котра доступна є тіж в польским перекладі (Wawro 2014).

Піхоты (Engel 1906, 140). В 1882 р., будучи уж полковником, был перенесенный з 19 Полку Піхоты до 58 Полку Піхоты, а два роки пізнійше перешол до 38 Полку Піхоты (Jacubenz 1904, 412). В 1887 р. остал Generalmajor, а в 1891 р. Feldmarschall-Leutnant (Schmidt-Brentano 2007, 171). Може то товды остал командуючим 12 Дивізии/ Truppen-Division в Кракові.

Зачыслено го до єдних з найліпшых австрійських стратегів. Был одзначений чысленныма медалями і як генерал был членом Ізбы Панів австрійского сойму в Відні. Был высокый і гардый, але николи ся не оженил. Подібно часто приїзджал на Лемковину, до Крениці. Вмер в Кракові на пневмонію маючы лем 54 роки. По його сметри писано:

Am 1. Mai 1892 wurden die Truppen der Krakauer Garnison aufs Schmerzliche durch die Trauerbotschaft überrascht, dass der allverehrte Commandant der 12. Truppen-Division F. M. L. Ludwig Sembratowicz, nach kurzem Leiden infolge einer Lungenlähmung gestorben sei (Mandel 1893, 454).

Похоронено його на Раковицкым Цмонтери а на його гробі поставлено желізный памятник з образом Божой Матери і написом *Gewidmet von ihrer treuen Freundin*.

Юлиан Криницькій/ Julian Ritter von Krynicki⁷ (15 III 1829-2 II 1907)

О лемківськым походжынню Криницького згадувал о. Теофіль Качмарчык в дописі писаным 1 мая 1907 р. в Білцареві (Качмарчик 1907, 2). Вродил ся він єднак поза Лемковином, в Жолтанцях/ Żółtańce, а за його няня подає ся о. Онуфрия Криницького (1791 Крива-1867), долголітнього професора біблійных студий і східніх языків на Львівськым Університеті і три раз його ректора. О. Онуфрий єднак мешкал во Львові і не знатя, чом його сын мал бы ся вродити в Жолтанцях. Інчий автор подає, што Юлиан был сыном о. Петра Криницького (1802-1854), пароха в Жолтанцях, брата о. Онуфрия (Trajdos 1996, 31). Вітцьом тых двох священників (а дідом Юлиана) был о. Андрий Криницькій (вм. перед 1828), парох Кривой. Не знатя хто был мамом Юлиана. Подавал він, што його Muttersprache был польскій язык, што могло вязати ся з його мамом, але радше было то наступством загальної практыкы бесідуваня по польскы пошыреной медже галицкыма Русинами середины XIX ст.

⁷ Основну його біографію подал Jan Rydel (Rydel 2001, 216-217).

Юлиан кінчыл гімназію во Львові. До армії прийняв ся в 1848 р. як підпоручник другої клясы і пішол до Інженерийной Академії. Рік пізнійше перенесено го до Інженерийного Корпусу і піднесено до звання підпоручника першої клясы. Здає ся, же працювал в Інженерийній Дирекції в Оломунці. В 1849 р. остал надпоручником, а в 1853 капітаном другої клясы. Рік пізнійше перенесено го до Інженерийной Дирекції в Кракові, де в 1854 р. остал капітаном першої клясы. Од 1857 до початку 1859 р. был Інженерийным Директором в Терезіні. В часі другої італьянської війны 1859 р. был приділений до фортец в Вероні і Мантуї, де керувал розбудовом польовых фортифікацій. По війні перешол до Штабу Генерального Кватермайстра, де служыл до 1865 р. і де остал майором (в 1861 р.) (*Verordnungsblatt* 1861, 116). В 1865 р. перенесено його до 11 Полку Піхоты/*Infanterieregiment* в Триєсті. Брал учас в австрийско-пруській війні 1866 р., в часі котрої командуваны през нього і графа Grünne войска підняли офензиву (25 VII) і заняли села Lenzumo і Bezzessa. При своїх односно невеликих стратах – забитых 6 офіцерах і 19 вояках, раненых 82 вояках, Австрияки забили приблизно 100 Італіян, ранили деси 250 і взяли в плін веце як 1100. В 1869 р. Криницькій авансувал на підполковника і през настипны два роки командувал баталіоном в Лінцу. Одтамале перешол на становиско резервового командира в 15 Полку Піхоты в Тарнополи. Од 1873 до 1876 р. был начальником штабу Генерального Войскового Командування во Львові. В 1876 р. піднесено го до ступени полковника і назначено командиром 30 Полку Піхоты во Львові, а од 1878 р. 37 Бригады Піхоты/*Infanterie-Brigade* в Пільзні. 15 IX 1879 р. остал генералом майором. В 1883 р. назначено його командиром 32 Полку Піхоты в Будапешті, але служыл там лем шість місяци. 1 XI 1883 р. перешол на пенсію зо званьом фельдмаршала поручника і оселил ся в місцевости Althof при Krumbach в Нижній Австрії, де вмер веце як 20 літ пізнійше.

Остап Стеца/ Ostop Steca⁸ (18 VII 1900-23 III 1978)

Вродил ся в Команчы, але о його родинных повязанях праві нич не знаме. В часі I світової війны воювал серед Українських Січовых Стрільців і в 1916 р. трафил до російского пліну. В роках 1918-1919 был вояком Української Галицкой Армії, а пак Червеной Української Галицкой Армії

⁸ Основну його біографію подали: Місило 1997, 63; Urbankowski 1998, 632; Królikowski 2010, 520.

і од марця 1920 р. Червеной Армії. Од 1921 р. мешкал в Совітській Росії, де был професийным вояком і в 1932 р. закінчыл Войскову Академію ім. Міхаїла Фрунзе. В квітні 1944 р. приділено го до Польского Войска на терені Совітского Союза. Од квітня 1944 до квітня 1945 р. был шефом штабу і Дивізії Піхоты (польской). 14 XII 1945 р. остал генералом майором/ *generał brygady* і неодолга перенял обовязки начальника III Одділу Генерального Штабу Польского Войска. Был спілавтором векшости документів опрацьованых през тот штаб в звязку з акцией «Вісла». В липци 1948 р. остал командиром Высшой Школы Піхоты (Іновроцлав), а в жолтни 1952 р. заступником командира Академії Генерального Штабу Польского Войска. Од грудня 1954 р. до грудня 1955 р. был командиром Шлезского Войскового Округу. 4 II 1956 р. покликано го до Совітского Союза. Нагороджений был чысленныма медалями⁹. Вмер в Москві.

Семюель Яскілка/ Samuel Jaskilka¹⁰ (15 XII 1919-15 I 2012)

Яскілка вродил ся в Америці в місті Ансонія/ Ansonia, Conn. в родині Петра (вм. 1921) з Ріпника, котрый мешкал в Америці штонайменше од 1905 р. (*Посмертні згадки* 1923, 29) і Анны (незнатя одкале походила). Родиче належали до грекокатолицкой церкви Св. Петра і Павла, де сына дали крестити. В 1942 р. закінчыл студия (адміністрация бізнесу) і неодолга принял назначыня на другого поручника в резерві Морской Піхоты. Пішол до Школы Морской Піхоты для резервістів/ Reserve Officers' Class, Marine Corps Schools (Quantico, Virginia), а пізнійше до Морской Школы/ Sea School (Portsmouth, Virginia) і в 1943 р. вступил на чынну службу. В часі войны был приділений до шыфы USS Princeton, остал першым поручником і брал участ в чысленных мілітарных операциях на Тыхым Океані. Пережыл затопліня його шыфы в 1944 р. Початком 1945 р. остал капітаном і працювал в осередках рекрутуючых люди до службы. В 1948 р. закінчыл низшый курс Десантовой Школы/ Amphibious Warfare School, Junior Course, Marine Corps Schools (Quantico) і стал командиром одділу Морской Піхоты/ Marine Detachment, U.S. Naval Air

⁹ Order Virtuti Militari V klasy (1945); Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski (1954); Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (1948); Order Krzyża Grunwaldu III klasy (1945); Złoty Krzyż Zasługi (1945); Medal za Odrę, Nysę, Bałtyk (1945); Medal za Warszawę 1939-1945 (1945); Srebrny Medal Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny (1954); Brązowy Medal Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny; Srebrny Medal za Zasługi dla Obronności Kraju (1968); Орден Ленина (1946); Орден Красного Знамени (ZSRR) (три раз – 1944, 1945 і 1946).

¹⁰ Основна його біографія м.ін. в: *General*.

Activities в місцевості Port Lyautey, Французьке Марокко. В часі корейської війни служив як командир компанії Е, 2 Батальйону, 5 Полку Морської Піхоти/ Fifth Marines Regiment. За героїзм в боротьбі отримав Silver Star Medal і Bronze Star Medal with Combat «V». Початком 1951 р. отримав майором. По війні далі служив в Морській Піхоті і під кінець 1955 р. отримав підполковником. По закінченню Школи Десантової Війни/ Amphibious Warfare School, Senior Course, Marine Corps Schools, (Quantico) в 1957 р. розпочав трилітню службу як Assistant G-3 Operations and Plans Officer призначений до Fleet Marine Force на Тихому Океані. По поверненні служив як інструктор в Senior School (Quantico). В 1963 р. послано його до 3d Marine Division, Fleet Marine Force, де став Executive Officer, а пізніше Assistant Chief of Staff, G-3, SEATO Expeditionary Brigade. По поверненні до Америки переняв обов'язки Joint Staff Officer в the Office of the Joint Chiefs of Staff. В 1964 р. отримав полковником. Два роки пізніше перенесено його до Генерального Штабу Морської Піхоти/ Headquarters Marine Corps, де служив як Deputy Manpower Coordinator for Research and Information Systems, G-1 Division; пізніше як Director, Data Systems Division; і в кінці як Director, Management Analysis Group. В 1968 р. піднесено його до ступеня brigadier general. В 1969 р. покликано його до В'єтнаму, де служив як Assistant Division Commander, 1st Marine Division і як CG, Task Force Yankee, а пізніше як J-3, Operations, Military Assistance Command, Vietnam (MACV). В 1970 р. вернувся до Америки і знову пішов до Quantico, де працював як Director, Command and Staff College, а пізніше як Deputy for Development/ Director, Development Center, Marine Corps Development and Education Command. По піднесенні його до ступеня major general в 1972 р. отримав Assistant Chief of Staff, G-1, Headquarters Marine Corps. В 1973 р. перенесено його до Camp Lejeune, де був Командуючим Генералом/ Commanding General, 2d Marine Division. В 1974 р. отримав lieutenant general і призначено його Deputy Chief of Staff for Manpower (Headquarters Marine Corps). В 1976 р. отримав штырьозвзідковим генералом, будучи в той самий час Assistant Commandant of the Marine Corps, отже другим найвищим офіцером Морської Піхоти. З тої позиції перейшов на пенсію в 1978 р. В часі довголітньої служби отримав численні відзначення¹¹. В 1979 р. част Дороги нр 8 при його рідній Ансонії названо

¹¹ The Distinguished Service Medal, the Silver Star Medal with one gold star in lieu of a second award, the Legion of Merit, the Bronze Star Medal with Combat «V», the Joint Service

його іменом (Мауко 2012). Святкування з той нагоди тривали три дні. Ген. Яскілка окрисял себе як Українця і мал контакты з українськом еміграцийом (Tribute 1978, 5; Obituary 2012, 4).

Іван Пухир/ Johann Puchyr¹² (1852-19??)

Вродил ся подібно в Святкові Великій¹³ (Лемкин 1969, 260; Шах 1960, 90; Blažejovskyj 1995, 468). В 1876 р. остал поручником і приділено го до 45. Galizischen Infanterieregimenten (*Kais. königl.* 1877, 214, 315). В 1879 р. подає ся, же был в тым полку Batalion-Adjutant (*Kais. königl.* 1878, 327) і был ним до 1886 р., отже помагал командуючому офіцерови в квестиях порядку і дисципліны. В 1881 р. остал надпоручником (*Kais. königl.* 1883, 206, 356), а в 1888 р. капітаном другой клясы (*Schematismus* 1893, 206). По тым, як в 1897 р. остал майором (Rabenhorst 1897, 437), обнял командування 2 Баталіону в 100 Шлезско-Моравского Полку Піхоты/ Schlesisch-mährisches Infanterieregimente (*Schematismus* 1899, 219, 586). В 1901 р. остал підполковником і перешол до 41. k. k. Infanterieregimente, де перенял команду 4 Баталіону (Formanek, Dvořák 1905, 123-124). В 1905 р. перешол на пенсію і мешкал в місцевости Бакар (теперішня західня Хорватия) (*Ruhestands-Schematismus* 1906, 55). Єднак уж рік пізнійше покликано го назад до войскової службы і назначено komendantem placu во Львові, адже был відповідальний за порядок і дисципліну в львівськом гарнізоні (*Kronika* 1906, 2). В 1910 р. зачислено го до Ritten-Orden (*Handbuch* 1911, 344). В тым самым році другій раз перешол на пенсію і замешкал в місцевости Порторож/ Portorož (теперішня полудньово-західня Словенія) (*Ruhestands-Schematismus* 1913, 75). З нагоды переходу на пенсію піднесено го до ступени полковника (*Kronika* 1910, 3). Іщы перед войном нагороджений был численными медалями¹⁴ (*Schematismus* 1909, 1096). В часі

Commendation Medal, the National Order of Vietnam, the Army Distinguished Service Order, 1st Class.

¹² Згадайме ту, што в зближеным часі жыл інчы Іван Пухир (1855-1904), які тіж походил з Лемковины. Был він технічым керівником друкарні Святійшого Синоду в Петрограді, а перед тым керівником друкарні Ставропігійского Інституту во Львові, його женом была походяча з лемківського священничого роду, Павлина Вендилович (вр. 1863), активна діячка товариства Руских Дам во Львові, котра виїхала з мужем до Росії і там вмерла в 1897 р. (Драбчук 2015).

¹³ Степан Шах додає, же Пухир был сыном священника, але такого священника в тым селі в XIX ст. не было.

¹⁴ Медже нима: Kriegsmedaillen, Militärverdienstkreuz, Militärdienstzeichen 3. Klasse für Offiziere, bronzene Jubiläumserinnerungsmedaille für die bewaffnete Macht, Militär-Jubiläumskreuz.

войны покликано го зас до службы, але тым разом в К. К. priv. Schlesisch-mährisches wechselseitige Anstalt в Брні (*Hof- und Staats-handbuch* 1916, 891). Подає ся, што в часі войны одзначений был хрестами за одвагу (Шах 1960, 90). Давано йому становиско секретария войсковых діл за часів Руской Народной Республики Лемків, але того становиска не обнял. По войні оселил ся в Грацу в Австрії (Horbal 1997, 42). Писано о нем, же: «Mjr. Puchyr war ein allgemein beliebter Officier, der dem Regimente vom Beginne seiner militärischen Laufhahn, über ein viertel Jahrhundert, zur Zierde gereichte» (Rabenhorst 1897, 437).

Данило Талпаш/ Daniel Tałpasz (1 I 1848-19??)

Данило Талпаш вродил ся з Новівси, в хыжы ч. 145 і был сыном дякоучителя Василя і Марты з дому Стремецкой. Про початкы його войсковой службы не знатя. В 1882 р. был уж поручником/ *Lieutenant-Rechnungsführer* приділеним до 20 Галицкого Полку Піхоты/ *Galizisches Infanterieregimente* в Оломунци (*Kais. königl.* 1881, 295.). В 1883 р. служыл в *Gendarmerie-Corps für Bosnien und die Hercegovina*, а його одділ стоял в місті Мостар (*Kais. königl.* 1883, 733.). Згадувано, што в 1884 р. был він перенесений до 59 Баталіону Піхоты Ляндверы/ *Landwehr-Infanterie-Batallion* в Перемишли (*Verordnungsblatt* 1884, 109), де, подібні як попередньо, был *Lieutenant-Rechnungsführer* (*Schematismus* 1885, 165). В 1886 р. был уж *oberleutenant* (отже надпоручником) дале приписаним до того баталіону, але служыл в 18 Полку Піхоты Ляндверы/ *Landwehr Infanterieregimente*, тіж в Перемишли (*Schematismus* 1886, 243). В 1893 р. остал капітаном другої клясы (*Schematismus* 1895, 462) а перед 1906 р. капітаном першої клясы (дале в функції *Rechnungsführer*) (*Schematismus* 1895, 462). Уж товды называно го бывшим професийним офіцером/ *vormalige Berufsoffiziere*. Од 1906 р. был *Leiter der Rechnungsgruppe* (отже керівником бухгалтерської групи) в Раді до Справ Рахунків Ляндверы/ *Landwehrrechnungsrate* і дале працювал в Перемишли (*Schematismus* 1909, 492). В 1910 р. остал *Leiter der Rechnungsgruppe* в *Landwehr-Oberechnungsrate 2. Klasse* (*Schematismus* 1911, 508) і рік пізнійше перешол на пенсію як офіцер VII Rangklasse¹⁵ (*Ruhestands-Schematismus* 1913, 383). Стефан Шах называл го майором (Шах 1960, 91). В Перемишли

¹⁵ На пенсію переходил з одзначеннями: Goldenes Verdienstkreuz mit der Krone, bronzene Jubiläumserinnerungsmedaille für die bewaffnete Macht, Ehrenmedaille für vierzigjährige treue Dienste, Militär-Jubiläumskreuz. Был тіж Franz-Josef-Orden-Ritter.

оженил ся з сестром радника тамтышнього Окружного Суду, Володимира Подлуського і купця в Нью Йорку, Михайла Подлуського. По переході на пенсію мешкав в Перемишлі (*High-Life-Almanach* 1913; *Ruhestands-Schematismus* 1914, 360), де неодога вмер.

Димитрій Собин/ Demetrius Sobin (4 XI 1875-1946)

Был хлопским сыном, што остал доктором права і офіцером цисарско-королівської армії. Собин вродил ся в Бортным в хыжы ч. 34 в родині Петра (1845-1901) і Меланії з дому Пелеш (1857-1941), дівки долголітнього дякоучителя в Бортным, Григорія Пелеша, і священничой дівки Йоанны Щавиінської. До гімназії ходил в Яслі, а матуру здал правдоподібні в 1896 р. (*Sprawozdanie* 1895, 57). Не зная, де зробил юридичны студия, але можливе, же мало то місце в Кракові на Ягайлоньскым Університеті. Од 1900 р. працювал в Кракові (с. к. *uprzyw. kolej różnosna Cesarza Ferdynanda*) (*Szematyzm* 1900, 685), де пізнійше был офіцером і конципіентом. Здає ся, же то была його практыка, бо юриста перед піднятьом працы мусіл практыкувати през сім років (*Szematyzm* 1907, 805). Ішы перед практыком, але по закінчынню студий, зачал Собин войскову службу. 21 X 1898 р. одзначений был бронзовым медальом з нагоды 50. річниці обнятя трону през цисаря Франца Йосифа (*Jubiläums-Erinnerungs-Medaille für die bewaffnete Macht*). Од січня 1901 р. был кадетом в 20 Полку Піхоты/ *Infanterieregimente* (*Schematismus* 1901, 391, 441), а од січня 1904 р., поручником приписаным до 34 Цисарско-Королівського Полку Піхоты/ *k. k. Landwehr Infanterieregimente* (*Schematismus* 1907, 328; 1908, 172), котрый мал свій штаб в Ярославю. Перед войном працювал як помічник радці правного і был тіж бухгалтером в Лемківській Касі в Горлицях. Арештувано го 3 VIII 1914 р. і в'язнено в Горлицях, де был свідком розстріляня о. Максима Сандовича (Пыж 1957, 74). Пізнійше был Собин в'язньом Талергофу одкале, по zdegraduvannu, послано го до войска 13 VI 1915 р. (Курилло 2004, 95). Подібно дослужыл ся на фронті ступени майора¹⁶. По войні мешкав в Чехословації, де працювал в державній адміністрації. Вмер в Празі.

¹⁶ Згідні з родинныма переказами, Митро мал быти в лагрі свідком смерти брата Михала (11 IX 1915), котрый повірил му опіку над своїма дітми. То акуратні за справом Митра, сынове Михала: Петро і Максим покінчыли студия (Steranka).

Роман Сембратович/ Roman Sembratovič (21 V 1890-2 X 1947)

Вродил ся в Чертежы¹⁷ в родині о. Льва Сембратовича (1844-1910) і Юлії Мышковской (1849-1919) (*Роман Львович*). Згадує ся його як поручника австрійської армії (Шах 1960, 91), котрый правдоподібно зачал службу 1 I 1914 р. (*Schematismus* 1923, 399), але мусіл скоро попасти в російський плін, бо неє го пізнійше в списках австрійських офіцерів (*Ranglisten* 1916, 1917, 1918). В Росії¹⁸ подав ся на службу в Ческословацкым Леґіоні, а коли го лишал (початком 1919 р.?) был піднесений до ступени капітана (Prášek 1931, 1). За часів Руской Народной Республики Лемків был секретарьом войсковых діл, але мусіл втікати перед арештом (Horbal 1997, 42, 67). 1 VIII 1919 р. прийняв ся до Ческословацкого Войска (*Schematismus* 1926, 64). В 1923 р. был уж майором (*Schematismus* 1923, 238), а в 1928 р. підполковником і служыл в 126 Полку Артилерії/ *dělostřelecký pluk* (Brno) (*Schematismus* 1929, 50), а од 1932 р. в 52 Полку Артилерії (*Brandýs nad Labem*). В 1935 р. перенесено го з 7 Полку Артилерії (*Olomouc*) до 261 Артилерийского Одділу/ *dělostřelecký oddíl* в Кошыцях (*Věci vojenské* 1935, 10). В тым власні місті продолжал свою мілітарну кареру. І так од жолтня 1937 р. до вересня 1938 р. был командиром 11 Полку Артилерії в Кошыцях (аж до його розв'язаня). В 1938 р. служыл в приграничній обшыри 41/ *Hraniční oblast 41* в Кошыцях як *velitel dělostřelectva* (командир 41 полку артилерії). В час Монахійської Кризи згадувало ся його в ступени підполковника як *velitel smíšeného převážněného oddílu 41* (Minařík, Šrámek 1997, 94-130). 15 VI 1939 попросил Міністерство Народовой Обороны о *odchod zo Slovenskej armády* (*Odchod*). Його воєнна доля неє знана, окрем того, же ся нашол в Празі, де пізнійше вмер. В войсковых документах згадувано, же *byl ruské národnosti* (Minařík, Šrámek 2004). За жену мал дівку о. Еміліяню Венгриновича – Штефанію (1890-1969), з котром мал дівку Татіану (1925-1983).

Миколай Тилищак/ Mikołaj Tyliszczak (15 XII 1932-? VI 1972)

Вродил ся в селі Злоцке, де його родина мала газдівлку і млын. В рамках акції «Вісла» родину оселено в місцевости Грабово/ Grabowo, але перенесла ся она до Тожыма/ Torzym. Тилищак вчыл ся в Учительськым Ліцеї

¹⁷ Степан Шах (1960) і за ним інчы блудні подають же вродил ся в Теличи.

¹⁸ Згадайме, што його мати втекла до Росії в 1915 р. разом зо своїма дівками. Початково допомагали їй царські власти, але ситуація змінилася в часі революції. Вмерла она в Ростові-на-Дону (*Роман Львович*).

(Ośno Lubuskie) і пізнійше вчыл в селі Валевице, одкале покликано го до войсковой службы. Студиювал історію на Вроцлавскым Універсітеці і служыл в вельох войсковых одділах (Wrocław, Katowice, Krosno Odrzańskie). В часі службы в Кросні Оджаньскым (1956-1958) влучыл ся в лемківску соспільну діяльність, приїзджал на стрічы до Зеленой Горы, де медже інчыма бесідувано о выселіню і можливости повороту на Лемковину. Назначено го учителем в Высшій Офіцерській Самоходовій Школі/ Wyższa Oficerska Szkoła Samochodowa im. gen. Aleksandra Waszkiewicza, Piła. Прото здає ся, што вчыл і вюл досліджыня (Tyliszczak 1972, 138-206). Закінчыл Войскову Політычну Академію в Варшаві/ Wojskowa Akademia Polityczna im. Feliksa Dzierżyńskiego. Початком 1970 р., будучы уж капітаном, зачал працувати над докторатом о акції «Вісла». Коли мал зобраны материялы, влучаючы тоты з войсковых джерел, мали зачати приїзджати до него «*życzliwi koledzy i przyjaciele*»¹⁹, хочачы дознати ся што зобрал. Таких приїздів мало быти пару, а останій мал місце початком червця 1972 р. В часі той візиты, коли його жена была в шпытали сподіваючы ся народжыня дівкы, майор Тилищак вмер. Вшыткы материялы пропали з його мешканя. Похоронено го 9 VI 1972 р. на цмонтери в Пілі.

Лемкы служылы і служат тіж як войсковы капеляны, котры з огяду на свою позицію достали звания офіцера. Згадайме пару з них.

З Бонарівкы походил **Василь Опарівскій** (1890-1919), капелян Української Галицкой Армії в ступени сотника, котрый згинул в Підгайцах в часі польско-української войны (Бучацький 1962, 2).

Семан Федоронько (1893 Чертеж-1940) был рукоположенный в 1914 р., а од 1922 р. працювал як православый капелян в Польскым Войску. В 1934 р. остал головным православным капеляном Польского Войска в ступени підполковника. Протопрезвітер Федоронько был арештуваний през Советів і забитый в Катиню (Grzybowski 2018, 209-236).

Ігєрори Пелеш/ Gregory Pelesh (1945-2001) был роджений в Америці але мал бортнянське походжыня. Высвячений был в 1969 р. і рік пізнійше

¹⁹ Вшыткы біографічны інформації о Тилищаку походят од человека, котрый го знал (Zwołński 1994, 122-124).

вступив на службу в US Air Force, де остал капеляном. Окрем теологічної освіти мал тіж мілітарне школіння (Air Force Squadron Officers' School I the Air Command and Staff College). В 1987 р. остал полковником (*Fr. Gregory Pelesh*).

Boris Geeza (1923-2000) вродил ся в Америці в лемківській родині. Был рукоположенный в 1947 р. і шість років пізнійше остал капеляном Американської Флоты/ United States Navy. Пішов на пенсію в 1975 р., а в роках 1978-1988 был православным Єпископом Чикаго/ Diocese of Chicago and the Midwest (The Orthodox Church in America) (Ofstedal 1997).

Василь Галчык/ Bazyli Gałczyk (вр. 1952 в Полянах, пов. Кросно) был высвяченный в 1981 р. і товды перенял православну парохію в Креници, де за його душпастирской послугы збудувано церков. Православным Капеляном Польского Войска в ступени майора остал в 1993 р., а од 2006 р. перешол до працы в Кракові (II Korpus Zmechanizowany Wojska Polskiego w Krakowie). В 2009 р. піднесено го до ступени підполковника (Śmierciak 2009), а пізнійше до полковника.

Можливе, што были іще інчы Лемкы вищі офіцери, о котрых молчыт лемківска історія. Молчати може о них з ріжних причин. Може зато, же барз од Лемковины і Лемків одышли. А може тіж зато, же ся памят о них затерла. Присмотрме ся тепер паром офіцерам, о котрых згадувано, же были Лемками, але або не можна того довести, або Лемками они не были.

О. Качмарчык (Качмарчик 1907, 2) писал о лемківским походжыню **ген. Дубіньского** з Дубного, котрый мал служыти в Варшаві (отже в царській армії?). Не повело ся мі еднак найти інформацій о таким генералі.

О. Іоанн Полянський подал (Лемкин 1969, 260), же генерал і маршал Совітской Армії, головный командир на західнім фронті, **др Євгеній Федоронко**, вродил ся в селі Чертеж і же вмер в шпытали в 1945 р. од ран на фронті. Федоронькы фактычні походили з того села, але такого маршала не было. Як ся здає, ходит ту о маршала Якова Федоренко (1896-1947), котрый еднак вродил ся в місцевости Цареборисово (гнеска Красный Оскол) Харьковской губернії в родині портового *грузчика* (ладувача).

Степан Шах (Шах 1960, 90) подал, што генерал майор **Йосиф Михайло Вітошинський** (1857-1931), комендант 130 австрійской бригады,

а пізнійше командир в Українській Галицькій Армії походив з «лемківської галузи Вітошинських». Тота інформація пізнійше явила ся в пару печатаних виданнях і на інтернетових странах (*Енциклопедія* 2003; Криса, Фіголь 2006, 219-220; Литвин 2008). Іван Красовський подає, што Вітошынськы, записаны як Witoszysski (? – Б. Г.), мешкали в селах Вітрилів і Кремяна. Єднак Ян Ридель (Rydel 2001²⁰) подає, што описуваний генерал вродив ся во Львові, в родині учителя і же был римокатоликом. Ци маме ту подібну ситуацію до той з Людвіком Сембратовичом?

Іван Гвозда писал же **ген. Іларіон Павлюх**, котрый был австрійським войсковым судьом, вродив ся «коло Нової Веси», повіт Новый Санч (Гвозда 1980, 5). Ходит ту єднак, як ся здає, о ген. Захара Павлюха (1848-1934) вродженого в бойківськым селі Хащові на Турчанщыні, котрый вчыл ся в Кракові, перше в Гімназії Св. Анны, а пізнійше студіювал право на Ягайлоньськым Університеті і працювал як войсковый судья (Помер генерал 1934, 1; *Портрет поета*).

Іван Гвозда писал тіж же «Зубрицький – походив із знаного роду на Лемківщині, з Зубрицьких. Служив генералом в австрійській армії» (Гвозда 1980, 5). Як ся здає, ходит ту о **Корнеля Зубрицкого/ Cornelius/ Kornel von Zubrzycki** (1816-1893), котрый войскову службу зачал в 1836 р., в 1859 р. остал майором і командувал баталіоном 65 Полку Піхоты/ *Infanterieregimente*, з котрым воювал проти Італії (1866) і там остал полковником. В 1868 р. обнял командуваня 55 Полку Піхоты стоячого в Відні. В 1874 р. назначено го тымчасовым командиром бригады. На пенсію перешол в 1876 р. як тытулярный генерал майор і оселил ся в Кракові, де вмер²¹. Родину Зубрицьких декотры виводят з лемківського села Зубрик²², де были они шолтысами може аж і од часу його локації (1547). Шолтысы сел Мушыньского Ключа знаны были з того, же посылали своїх синів на науку поза їх рідны села. Якіса част тых вивчених діти розышла ся по Галиції, часто ся польонізуючы. Видно того барз добрі на прикладі Осифа Зубрицкого, котрый вродив ся в Зубрику (1769), де його дідо Петро (вр. 1700) был шолтысом. Осиф лишил рідне село,

²⁰ Його інформації походять з *Kriegsarchiv Wien*, збірка *Qualifitaction Listen 3270* і з *Centralne Archiwum Wojskowe*, збірка *Akta Personalne W 14973*.

²¹ Основну його біографію подал Jan Rydel (Rydel 2001). См. тіж на: (Zubrzicki 1891, 292; Zubrzicki).

²² Згадайме ту тіж, же знаний історик і діяч в Галиції, Денис Зубрицький (1777-1862), походил зо села Зубриця, пов. Турка одкале могли походити інчы Зубрицькы.

остал дідичом села Касіна/ Kasina і оженил ся з Польком, Вікториєм Гагатніцком (1786-1854). Єден з їх синів (Tomasz, вр. 1808) был римокатолицьким священником, а інчий (Julian, вр. 1814) властителюм Рабкі/ Rabka, де основал здрий (Kowalczyk et al. 2012, 31). Интересуючий нас ту генерал вродил ся в Городку/ Gródek Jagielloński, львівської області в родині урядника і был римокатоликом. О походжыню його вітця не знаме, отже не спосіб тепер писати ци мал він повязана з Зубриком.

Іван Гвозда писал тіж же «Іван Ладижинський – походив зі старого лемківського роду. Служив в австрійській армії. Брав участь в бою під Австерліц, де й поляг в 1805 р. Про нього знаємо з родинної хроніки Ладижинських в Сяноці» (Гвозда 1980, 5). Ладижинських знаме як грекокатолицьких священників служачых межде інчыма на східній Лемковині і частіше на західній Бойківщині. Спосеред семох священників з того роду, котрых згадуют шематизмы Перемиської Єпархії, найстаршыма были Іван (1757-1828), котрый служыл і вмер в Середниці ліського повіту, і Миколай (1763-1836), котрый служыл і вмер в Риботичах попри Перемышлі (Blażejovskij 1995, 733). Не знаме одкале они походили²³ (Schramm 1956, 107; Jabłonowski 1897, 632). Історія Ладижинських в Саноці розпочынат ся, як ся здає, од Кирила Яксы Ладижинського (1830-1897) вродженого в Березці на західній Бойківщині в родині о. Івана (1805-1883). Кирил сам был професийным вояком демобілізованим в 1866 р. в ступени поручника. Неодолга оселил ся він в Саноці, де был барз активным діячом і політыком, в тым долголітнім бургомайстром міста (1872-1897) (Zajac 2002, 58-60). Його сыном был др Михал Ладижинський (1867-1931) вроджений в Сторожах Великих на східній Лемковині, учитель Мужской Гімназії в Саноці і член Містової Рады. Был він автором пару історичных прац о Галиції, котры по його смерті лишыли ся в рукописах находячых ся в руках родини²⁴. Там певно тіж находила ся згадана хроніка.

Степан Шах подал, што з «лемківського великого села Красна, пов. Коросно, вийшов звісний в часі 1. світової війни на східнім фронті

²³ R. W. Schramm описувал їх як походячых «ze starego i liczego jak mak w całej ziemi Sanockiej rodu szlachetków wołoskich Dragów-Sasów». Подавано тіж же: «Ładyżyńscy – gniazdowy ród braclawski, dzierzacy oprócz Ładyżyna u ujścia Silnicy do Bohu i inne widać dobra – już u świtu w. XVI-go».

²⁴ О тым згадує ся в приписі до посмертні печатаной його працы *Сянокъ и его окресности* (Научно-литературный 1934, 51).

отаман Українських Січових Стрільців при австрійській армії – **Омелян Лесняк**» (Шах 1960, 90-91), подібно вчасніше майор австрійської армії. Знаючи о Лесняках з Красной, Шах додумував ся, же могло ходити о лемківського Лесняка, але поправді ходило ту о Омеляна Лесняка (1882-1953?) вродженого в селі Стецева, снятинського повіту або в Городенці, тепер Тернопільської області, котрый был капітаном австрійської армії (а не майором), а пізніше атаманом Українських Січових Стрільців (Науменко 1995, 260-261).

Шах подал тіж, што походячий з лемківського села Красна професор **Іван Зілінський** (1876-1952)

як резервовий австрійський лейтнант піхоти попав з перемиської кріпости в березні 1915. р. в російський полон, а в 1917. р. вступив до новозорганізованої Укр. Нар. Армії в Києві і брав участь в обороні Києва проти наступу большевиків, дослужився степеня полковника.

І додавал до того: «Подаю цю нотатку на основі оповідання проф. І. Зілінського, коли ми оба на філії Акад. гімназії у Львові учителяли» (Шах 1960, 91). Нее згоды што до воєнної долі Зілінського. Кость Кисілевський писал, же Зілінський был лем резервовым сержантом австрійської армії (Кисілевський 1962, 10). Юлія Новіцька повтарят інформацію о його ступени сержанта і додає, же в 1918 р. вступил він до армії Петлюры (Новіцька 2010, 116, за: Witkowski 2000, 268-270). Микола Мушинка зас подал, же Зілінський прослужыл войну в ступени поручника і навет подал його знимку в мундурі. О службі в армії Петлюры він не згадувал, пишучы лем, же 14 XII 1918 р. австрійській одділ Зілінсько был розброєный в Одесі і же «в січни 1920 рока його переведено в Київ, звідтіля у Вінницю, Станиславів, Будапешт, Відень та Брно» і же ся пізнійше лікувал (1921) (Мушинка 1994, 24). Здає ся, же або Шах злі зрозуміл, або злі запам'ятав што йому Зілінський повіл о його військовій ступени. Можливим є тіж, же Шах помылил проф. Зілінського з інчом особом: Петром Зілінським-Содольом (1893-1987) – полковником в армії Петлюры.

Іхаючи колися з лемківськими знаємими дорогою номер 8 blisko міста Ансонія в штаті Конектікет, звернул єм увагу, же є она названа General Samuel Jaskilka Highway. Товды одраз почул єм того, што Лемкы часто з гордістю бесідуют, же «він з наших». Пізнійше заняло мі кус часу догребати ся до інформації потверджаючої його лемківське походжыня.

Найвеце інформацій о лемківських офіцерах походит од авторів: о. Теофіль Качмарчык (1843-1922), о. Іоанн Полянський/ Лемкин (1888-1972), Степан Шах (1891-1978) і Іван Гвозда (1927-2016). Вшыткы они інтересували ся лемківськими справами і лемківськом історієм. За справом своїх текстів помогли сохранили память о видатных Лемках і знаменитых лемківських родинах, але серед переданных през них інформацій трафляют ся тіж блуды. Додати треба, же декотры зо згаданных през них люди (прикладово Людвік Сембратович і Юліян Криницькій), хоц походили з Лемків, жыли далеко од лемківського культурного простору. Інчы поданы за Лемків, Лемками не были. О лемківськом походжыню Остапа Стецы ніхто спеціальні медже Лемками не хоче памятати.

Бібліографія

- Багатомовне генеалогічне дерево*. Доступ: 10.11.2021. <http://uk.rodovid.org/>.
- Бучацький, Володимир. 1962. «До статті „Мій незабутній батько”». *Свобода*, ч. 69: 208.
- Гвозда, Іван. 1980. «Генерали з Лемківщини». *Юнак* 28:6 [199].
- Драбчук, Іван. 2015. «Родом з Галичини». *Галицьке Слово*, 26.01.2015. Доступ: 10.11.2021. http://galslovo.if.ua/index_old.php?st=4712.
- Енциклопедія історії України*, т. 1. 2003. Київ: Наук. думка.
- Портрет поета малюваний генералом*. Доступ: 10.11.2021. <http://lib.if.ua/franko/1314084244.html>.
- Карпаторусский календарь Лемко-Союза*. 1957. Yonkers.
- Качмарчик, Теоф. Т. Свящ. 1907. «Изъ Лемковщины». *Поступ* 1:19: 2.
- Кисілевський, К. 1962. *Іван Зілінський*. Вінніпег: Українська Вільна Академія Наук.
- Криса, Любомир, Фіголь, Роман. 2006. *Личаківський некрополь*. Львів: б.в.
- Курилло, Феодіф. 2004. «Дневник Лемка з Талергофу (од 14 вересня 1914 р. до 22 серпня 1915 р.)». З великоруского языка перевьол Петро Трохановскій. *Лемківскій річник*: 12-116.
- Лемкин, И. Ф. 1969. *История Лемковины*. Юнкерс, Н. Й.: Издание Лемко-Союза в С.Ш.А. и Канаді.

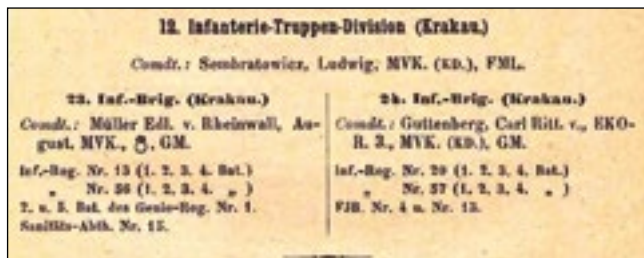
- Литвин, Сергій. 2008. «Військові діячі Західно-української Народної Республіки». *Воєнна історія*, ч. 6 [42]. Тіж на Інтернеті http://warhistory.ukrlife.org/6_08_4.html.
- Литвин, Микола Р., Науменко, Кім. 1995. *Історія ЗУНР*. Львів: Олір.
- Місило, Євен, ред. 1997. Акція «Вісла». *Документи*, 63. Львів–Нью Йорк: Наукове товариство ім. Т. Шевченка.
- Мушинка, Микола. 1994. «Іван Зілінський (1879-1953) життя і наукова діяльність». В: *Збірник пам'яті Івана Зілінського (1879-1952)*. Ред. Юрій Шевельов, Олекса Горбач, Микола Мушинка, 24. Нью-Йорк: Наукове Товариство ім. Шевченка.
- Научно-литературный сборник Галицко-русской материцы* 8. 1934. Львов.
- Новіцька, Юлія. 2010. «Науково-педагогічна діяльність Івана Зілінського в Кракові за часів Другої Речі Посполитої». В: *Дні науки історичного факультету. Матеріали III Міжнародної наукової конференції молодих учених, присвяченої 65-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній*, Вип. III у 4-х част. Київ: 116-118.
- Пихур, Іван. 1915. *Nachrichten über Verwundete und Kranke ausgegeben am 10. 8. 1915*, нр. 445: 28.
- «Помер генерал Захар Павлюх». 1934. *Свобода* 42: 64.
- «Посмертні згадки». 1923. *Календар Українського Народного Союзу на 1923 рік*. Роман Львович Сембратович. Доступ: 10.11.2021. <http://sembratovych.org/ua/person.html?id=178>.
- Симеон Пыж. 1957. «Горлицкий бурсак (часть VI)». *Карпатурский Календар Лемко-Союза*. Доступ: 10.11.2021. <http://carpatho-russian-almanacs.org/LEMKO/LEMKO1957/GorPupil57.php>.
- Шах, Степан. 1960. *Між Сяном а Дунайцем. Спомин*, ч. 1, Мюнхен: Видавництво «Християнський Голос».
- Archiwum Państwowe w Przemyślu. Доступ: 10.11.2021. <http://www.przemysl.ap.gov.pl/skany/>.
- Blažejovskij, Dmytro. 1995. *Historical ematism of the Eparchy of Peremy l including the Apostolic Administration of Lemkiv čyna (1828-1939)*. L'viv: Kamenyar.
- Bujak, Franciszek. 1914. *Materyaly do historii miasta Bieczy, 1361-1632* (документ 464), 190. Kraków: nakł. Akademii Umiejętności.
- Engel, Rudolf. 1906. *Geschichte des k. und k. Infanterieregiments Philipp Herzog von Württemberg Nr. 77, von der Errichtung 1860 bis 1906*. Przemyśl: Verlag des Regiments.
- Fadiejew, Rostislaw. 1871. «Der Kriegsschauplatz am schwarzen Meere. Mit Rücksicht auf die Führung eines Schienenweges nach der Krym». *Streffleur's Österreichische Militärische Zeitschrift*, т. 12, ч. 2: 104-128, 208-226.
- Formanek, Jaromir, Dvořák, Karl. 1905. *Geschichte des k.k. Infanterie-regiments nr. 41*, т. 3. Czernowitz: Druck und Verlag der H. Czopp'schen Buchdruckerei.
- Fr. Gregory Pelesh, Retired USAF Chaplain, dies. 2001. *Orthodox Church in America*, 6.12. 2001. Доступ: 10.11.2021. <http://oca.org/news/archived/fr.-gregory-pelesh-retired-usaf-chaplain-dies1>.

- General Samuel Jaskilka, USMC (Deceased)*, Marine Corps University. Доступ: 10.11.2021. http://www.mcu.usmc.mil/historydivision/Pages/Who's%20Who/J-L/Jaskilka_S.aspx.
- Geni. A MyHeritage Company*. Доступ: 10.11.2021. <http://www.geni.com>.
- Grzybowski, Jerzy. 2018. «Żołnierz i duszpasterz. Działalność duszpasterska księdza protoprezbitera ppłk Szymona Fedorońki w Wojsku Polskim w latach 1922-1940». *Rocznik Teologiczny*, т. 60, ч. 2: 209-236.
- Handbuch des allerhöchsten Hofes und des Hofstaates seiner K. und K. Apostolischen Majestät*. 1911. Wien: Druck und Verlag der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- High-Life-Almanach. Adressbuch der Gesellschaft Wiens und der österreichischen Kronländer*. 1913. Wien: Carl Konegen.
- Hof- und Staats-handbuch der Österreichisch-ungarischen Monarchie*. 1916. Wien: Druck und Verlag der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- Horbal, Bogdan. 1997. *Działalność polityczna Łemków na Łemkowszczyźnie 1918-1921*. Wrocław: Wydawnictwo Arboretum.
- Jabłonowski, Aleksander. 1897. *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, т. 11: *Ziemie ruskie: Ukraina (Kijów–Braclaw)*. Dział 3. Warszawa: J. E. Skiński.
- Kais. königl. Militär-Schematismus für 1878*. 1877. Wien: Aus der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- Kais. königl. Militär-Schematismus für 1879*. 1878. Wien: Aus der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- Kais. königl. Militär-Schematismus für 1882*. 1881. Wien: Aus der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- Kais. königl. Militär-Schematismus für 1883*. 1883. Wien: Aus der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- Kowalczyk, Kamil, Moskal, Grzegorz, Szlaga, Józef, Rapta, Michał. 2012. *Rabka Juliana Zubrzyckiego*. Rabka: Wydawnictwo Zachylina.
- Królikowski, Janusz. 2010. *Generałowie i admirałowie Wojska Polskiego 1943-1990*, т. III: M-S. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- «Kronika». 1910. *Gazeta Lwowska*, 11.10.1910.
- Mandel, Friedrich. 1893. *Geschichte des k. u. k. Infanterie-Regiments Guidobald Graf von Starhemberg*, т. 2, nr. 13. Krakau: Selbstverlag des Regiments.
- Mayko, Michael P. 2012. «Ansonia native, Gen. Samuel Jaskilka, dies». *Newstimes*, 28.01.2012. Доступ: 10.11.2021. <http://www.newstimes.com/local/article/Ansonia-native-Gen-Samuel-Jaskilka-dies-2796869.php>.
- Minařík, Pavel, Šrámek, Pavel. 1997. «Personální průvodce mobilizované čs. branné moci v době vyvrcholení mnichovské krize». *Historie a vojenství* 46: 5.
- Minařík, Pavel, Šrámek, Pavel. 2004. Průvodce po mobilizované čs. branné moci v době mnichovské krize na území Slovenska a Podkarpatské Rusi. Доступ: 10.11.2021. <https://armada.vojenstvi.cz/predvalecna/personalie/pruvodce-po-mobilizovane-cs-branne-moci-v-dobe-mnichovske-krize-na-uzemi-slovenska-a-podkarpatske-rusi.htm>.
- Nachrichten über Verwundete und Kranke ausgegeben am 10. 8. 1915*, nr. 445. 1915. Wien.
- «Obituary: Samuel Jaskilka, 92, retired U.S. Marine Corps general». 2012. *Ukrainian Weekly*, 19.02.2012.

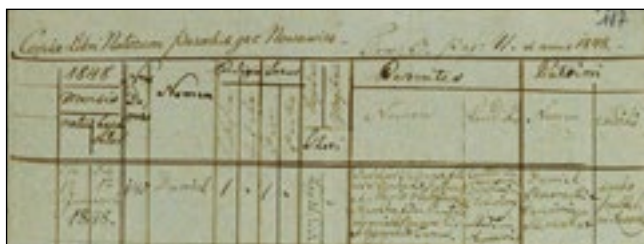
- Oftedal, Sarah. 1997. «Bishop Boris (Geeza)». Orthodox Research Institute. Доступ: 10.11.2021. http://www.orthodoxresearchinstitute.org/hierarchs/oca/obituaries/obit_boris_geeza_bishop_chicago2.html.
- «Pogrzeb generała-porucznika Ludwika Sembratowicza». 1891. *Gazeta Lwowska*, 7.05.1891.
- Prášek, Major Vojt. 1931. «Vznik a vývoj dělostřelectva čsl. vojska na Rusi». *Československý legionář* 13: 3.
- Przyboś, Adam. 1958. «Rzeszów na przełomie XVI i XVII wieku». B: Pięć wieków miasta Rzeszowa XIV-XVIII. Red. Franciszek Błoński, 128. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Przyboś, Kazimierz. 2001. «Wojsko klucza muszyńskiego biskupów krakowskich». *Almanach Muszyny*: 18-24.
- Rabenhorst, Alfons Dragoni edler von. 1897. *Geschichte des k. u. k. Infanterie-Regimentes Prinz Friedrich August herzog zu Sachsen nr. 45 von der errichtung bis zur gegenwart*. Brünn: Druck von Rudolf M. Rohrer.
- Ranglisten des kaiserlichen und königlichen Heeres* 1916. 1916. Wien: Aus der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- Ranglisten des kaiserlichen und königlichen Heeres* 1917. 1917. Wien: Aus der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- Ranglisten des kaiserlichen und königlichen Heeres* 1918. 1918. Wien: Aus der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- Ruhestands-Schematismus der österreichisch-ungarischen Armee für* 1906. 1906. Graz: Verlag des Armee-Ruhestands-Schematismus.
- Ruhestands-Schematismus der österreichisch-ungarischen Armee für* 1913. 1913. Graz: Verlag des Armee-Ruhestands-Schematismus.
- Ruhestands-Schematismus der Österreichisch-Ungarischen Armee für* 1914. 1914. Graz: Verlag des Armee-Ruhestands-Schematismus.
- Rydel, Jan. 2001. *W służbie cesarza i króla. Generałowie i admirałowie narodowości polskiej w siłach zbrojnych Austro-Węgier w latach 1868-1918*. Kraków: Księgarnia Akademicka.
- Schematismus branné moci československé*, p. 2. 1923. Praha: Nákladem Ministerstva Národní Obrany.
- Schematismus branné moci československé*, p. 5. 1926. Praha: Nákladem Ministerstva Národní Obrany.
- Schematismus branné moci československé*, p. 8. 1929. Praha: Nákladem Ministerstva Národní Obrany.
- Schematismus der K. K. Landwehr und der K. K. Gendarmerie der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder für* 1885. 1885. Wien: Aus der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- Schematismus der K. K. Landwehr und der K. K. Gendarmerie der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder für* 1886. 1886. Wien: Aus der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.
- Schematismus der K. K. Landwehr und der K. K. Gendarmerie der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder für* 1895. 1895. Wien: Aus der K. K. Hof- und Staatsdruckerei.

- Schematismus der K. K. Landwehr und der K. K. Gendarmerie der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder für 1906.* 1906. Wien: Aus der K. K. Hof-und Staatsdruckerei.
- Schematismus der K. K. Landwehr und der K. K. Gendarmerie der im Reichsrat vertretenen Königreiche und Länder für 1907.* 1907. Wien: Aus der K. K. Hof-und Staatsdruckerei.
- Schematismus der K. K. Landwehr und der K. K. Gendarmerie der im Reichsrat vertretenen Königreiche und Länder für 1908.* 1908. Wien: Aus der K. K. Hof-und Staatsdruckerei.
- Schematismus der K. K. Landwehr und der K. K. Gendarmerie der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder für 1911.* 1911. Wien: Aus der K. K. Hof-und Staatsdruckerei.
- Schematismus für das kaiserliche und königliche Heer und für die kaiserliche und königliche Kriegs-Marine für 1893.* 1893. Wien: Aus der K. K. Hof-und Staatsdruckerei.
- Schematismus für das kaiserliche und königliche Heer und für die kaiserliche und königliche Kriegs-Marine für 1900.* 1899. Wien: Aus der K. K. Hof-und Staatsdruckerei.
- Schematismus für das kaiserliche und königliche Heer und für die kaiserliche und königliche Kriegs-Marine für 1902.* 1901. Wien: Aus der K. K. Hof-und Staatsdruckerei.
- Schematismus für das kaiserliche und königliche Heer und für die kaiserliche und königliche Kriegsmarine für 1909.* 1909. Wien: Aus der K. K. Hof-und Staatsdruckerei.
- Schmidt-Brentano, Antonio. 2007. *Die k. k. bzw. k. u. k. Generalität 1816-1918.* Wien: Österreichisches Staatsarchiv.
- Schramm, Ryszard W. 1956. «Na wschód od Oslawy». *Wierchy* 25.
- Sembratovych Family Tree.* Доступ: 10.11.2021. <http://sebratovych.org/>.
- Śmierciak, Stanisław. 2009. «Dziekan Korpusu». Nowy Sącz naszemiasto.pl, 22.01.2001. Доступ: 10.11.2021. <https://nowysacz.naszemiasto.pl/dziekan-korpusu/ar/c1-5258617>.
- Sprawozdanie dyrekcyi c. k. gimnazyum w Jasle za rok szkolny 1895.* 1895. Jasło: Nakładem Funduszu Naukowego.
- Steranka, Teodora. 6. д. *Materiały do genealogii rodziny Horbali i Steranków a częściowo Feleniczaków.* Рукопис.
- Szematyzm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem na rok 1900.* 1900. Lwów: Nakładem C. K. Namiestnictwa.
- Szematyzm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem na rok 1907.* 1907. Lwów: Nakładem C. K. Namiestnictwa.
- Trajdos, Tadeusz Mikołaj. 1996. «Krynicy w świetle herbarzy», 31. *Almanach Muszyny.* «Tribute to Gen. Jaskilka». 1978. *Ukrainian Weekly*, 22.10.1978.
- Tyliszczak, Mikołaj. 1972. «9 Drezdeńska Dywizja Piechoty w walce z ukraińskim i polskim podziemiem zbrojnym (czerwiec 1945 – październik 1947)». В: *W walce ze zbrojnym podziemiem 1945-1947.* Ред. Maria Turlejska et al., 138-206. Warszawa: Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej.
- Urbankowski, Bohdan. 1998. *Czerwona msza, czyli uśmiech Stalina*, т. I. Выд. 2, попр. і розш. Warszawa: Alfa-Wero.
- «Věci vojenské. Osobní změny v armádě». 1935. *Národní osvobození* 12: 210.
- Verordnungsblatt für das k. u. k. Heer. Personal-Angelegenheiten*, ч. 36. 1861. Wien.
- Verordnungsblatt für das k. u. k. Heer. Personal-Angelegenheiten*, ч. 34. 1884. Wien.

- «Odhod zo Slovenskej armady (202186)». Vojenský historický ustav Bratislava. Доступ: 10.11.2021. <http://ebadatelnavha.vhu.sk/en/islandora/object/vha%3A6701#page/1/mode/1up>.
- Wawro, Geoffrey. 1996. *The Austro-Prussian War. Austria's War with Prussia and Italy in 1866*. Cambridge-New York: Cambridge University Press.
- Wawro, Geoffrey. 2014. *Wojna austriacko-pruska. Wojna Austrii z Prusami i Włochami w 1866 roku*. Пер. Miłosz Młynarz. Oświęcim: Wydawnictwo Napoleon V.
- Wcisło, Andrzej. *Myszkowscy herbu Jastrzębiec*. Доступ: 10.11.2021. <http://www.myszkowscy.pl/>.
- Witkowski, Wiesław. 2000. «Iwan Ziłyński», B: *Złota księga Wydziału Filologicznego*. Ред. Jan Michalik, Wacław Walecki, 268-270. Kraków: Uniwersytet Jagielloński.
- Württemberg Nr. 77, von der Errichtung 1860 bis 1906*. 1906. Przemyśl: Verlag des Regiments.
- Zajac, Edward. 2002. *Obywatele Honorowi Królewskiego Wolnego Miasta Sanoka*. Sanok: Miejska Biblioteka Publiczna im. Grzegorza z Sanoka.
- «Zubrzicki, Cornel Ritter von». B: Wurzbach, Constant von. 1891. *Biographisches lexikon des kaiserthums Oesterreich*, т. 60. Wien: Verlag der Universitäts-Buchdruckerei von L. C. Zamarski.
- Zubrzicki, Cornel Ritter von. Доступ: 10.11.2021. https://de.wikisource.org/wiki/BLK%C3%96:Zubrzicki,_Cornel_Ritter_von.
- Zwoliński, Jarosław. 1994. *Rapsodia dla Łemków*. Koszalin: nakł. autora.

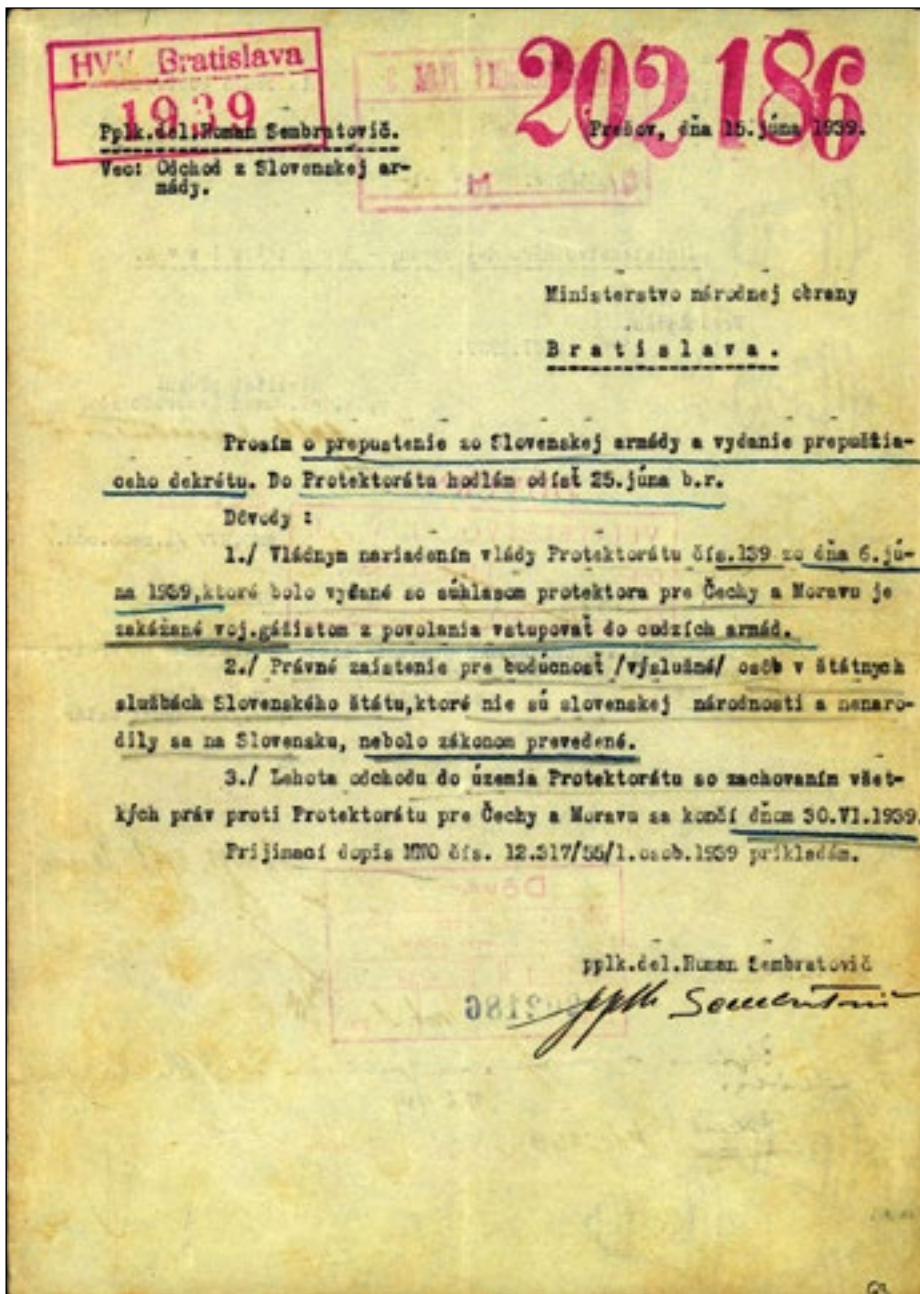
1. Інформація о командуваню Людвіком Сембратовичом 12. Дивізієм/Truppen-Division в Кракові. Джерело: *Schematismus für das k. u. k. Heer und für die k. u. k. Kriegs-Marine* 1892 (Wien, 1892), с. 95

2. Записка о народжыню Данила Талпаша в лемківськом селі Нова Вес. Джерело: Archiwum Państwowe w Przemyślu, Archiwum Grekokatolickiego Biskupstwa w Przemyślu, Kopie ksiąg metrykalnych parafii Nowa Wieś z filią Łosie (dekanat Muszyna), Sygnatura: 56/142/0/0/7390, <http://www.skany.przemysl.ap.gov.pl/show.php?zesp=142&cd=0&ser=0&syg=7390>

3. Дмитрій Собин, 1912. Джерело: Знімка з колекції Івана Мадзіка

4. Прошья Роман Сембратовича о звільненні со Словацкой Армії, 1939. Джерело: Воєнськй исторický ústav Bratislava, Dokumenty Hlavného vojenského veliteľstva, Odchod zo Slovenskej armády. (202186), <http://ebadatelnavha.vhu.sk/en/islandora/object/vha%3A6701#page/1/mode/1up>

Veš: Sembratoriš
Rozm. pplk. del.
Bichod i Slov.
armády.

DEKRETOVÝ POK 3.
Dňa: 15. VI. 1939
Č. 554/39. M: -1-

Služobný postup.

ll.

Ministerstvo národnej obrany - Bratislava.

Predkladám.
15.VI.1939.
n. v. v. v.

Veliteľ pluku:
pplk. del. Roman Sembratoriš
pplk. Sembratoriš

DÚVERNÉ:

VELITELSTVO 3. V. J.
Došlo 16. VI. 1939
Č. 587/39. Dv. / 1 oddel. Pril. 1

PRIED.

Prosím o urýchlené vybavenie žiadosti vzhľadom na krátky
termín pre odchod do Protektorátu.

Príloha: 1 16.VI.1939 Veliteľ VV.3
plk. gšt. August Malár

Zrozkazu
v Bratislave dňa 16. VI. 1939

Mgr. gr. Kuna

Dôverná
Ministerstvo národnej obrany.
Výročná správa o činnosti.
Form. 2 19. VI. 1939
Lis. 202186/mot. 1 prl.

Zapísať v zozname a na prílohu č. 1. Príloha číslo 1.
7.6.1939
24.1.1940
23.1.1940

5. Друга сторона документу ч. 4

6. Семюель Яскілка / Samuel Jaskilka, 1976. Джерело: Samuel Jaskilka, Defense Dept. Photo (Marine Corps) A706722, Photo by GySgt. Heikkinen, https://military-history.fandom.com/wiki/Samuel_Jaskilka